

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Lihaveiste lineaarne hindamine

Pm.mag. Tõnu Põlluäär
Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu
tõuraamatu- ja aretusosakonna juhataja
5167821; tonu.polluaar@etky.ee
11.04.18, Pärnu

Millest täna räägin?

- Mis on lihatõugu veiste välimiku hindamine?
- Keda, mida ja kuidas hinnatakse?
- Seniseks saadud tulemused

Mis on lineaarne hindamine?

- Visuaalselt vaadatuna looma tunnustele hinnangu andmine skaalal 1 – 9, tunnuseid 21
- Kirjeldab veise eksterjöori numbrilise hinde andmise kaudu, st. üksikhinnete kaudu arvutatakse üldhinded
- Hinnatakse veiseid, kes kuuluvad ühte tõugu, soo- ja vanusegruppi
- Tunnused omavad majanduslikku väärtust, on päritavad ja iseloomustavad antud tõu eripära (tõuge omavahel ei võrrelda, kõike vaadeldakse ühe tõu piires)
- Hinnatavad tunnused jaotatakse kolmeks: keha, lihastik ja jalad
- Eesti hindab Taani mudeli järgi (taani optimumid, hindamise reeglid, kaalu- ja ühtlustamise faktorid jne.)
- **Hinnatavaid veiseid peab saama vaadelda, mõõta, puudutada ...**

KEDA HINNATAKSE?

1, 2 või 3 laktatsiooni lehm:

- eelnevalt hindamata
- $\geq 87,5\%$ Ab, Ba, Ch, Hf, Li, Si tõugu
- Lineaarsesse hindamisse sobivad lehmad:
 - Kelle esimese poegimise vanus on vahemikus 20...40 kuud
 - Kelle teise poegimise vanus on vahemikus 30..50 kuud
 - Kelle kolmanda poegimise vanus on vahemikus 40...60 kuud

Pull:

- Eelnevalt hindamata
- 100% Ab, Ba, Ch, Hf, Li, Si tõugu
- ≥ 10 kuud
- Seega tõugudest hinnatakse veiseid, kellele on kinnitatud aretusprogramm, v.a. Hc.

MIDA HINNATAKSE?

- Keha (8):** kõrgus, esiosa laius, rinna laius, seljajoon, laudja nurk, laudja pikkus, laudja laius, harmoonia (tõule vastavus)
- Lihastik (7):** turja laius, lande laius, selja pikkus, reie laius, reie sisekülg, reie sügavus, reis külgvaates
- jalad (5):** tagajalg külgvaates, sõranurk, tagajalad tagantvaates, esijalad eestvaates, luustiku kvaliteet
- Udar (4):** nisa pikkus, nisa jämedus, udara põhja kõrgus, udara tasakaal
- + Keha konditsioon ehk toitumus (BC)**

LISAKS

VEAKOODID:

- Tunnused, mida lineaarsel skaalal hinnata ei saa
- Keha, jalgade ja udara koodid

Näited: katusjas laudjas, harkvarbsus, logeõlgsus, tõusev sabajuur, halva suunaga nidad jne

Kaks taset:

- (1) väikese hälbega**
- (2) suure hälbega**

OLULINE:

STANDARD LEHM / PULL

LEHM:

- teine laktatsioon
- neli kuud poegimisest
- kehakonditsiooni hinne „3“

PULL:

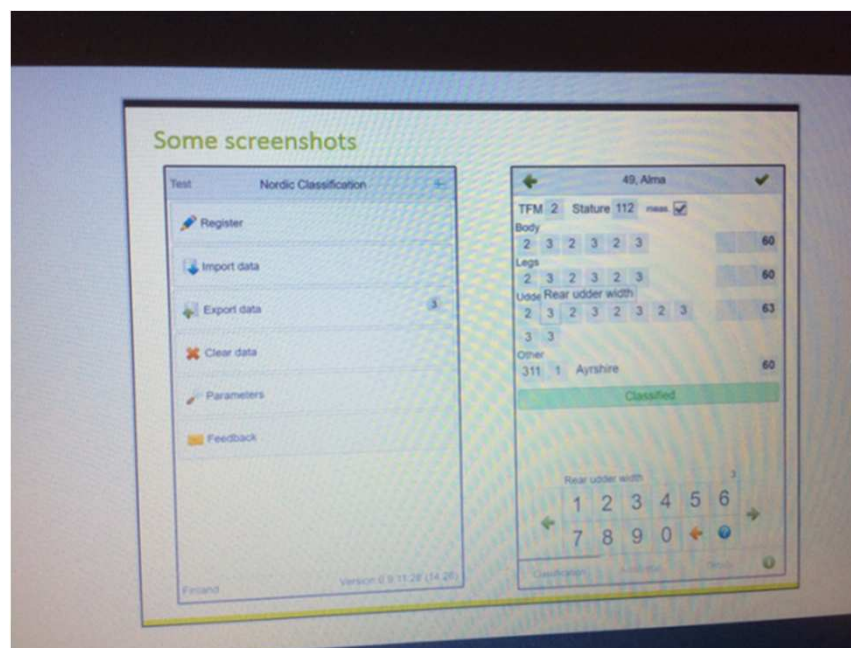
- 24 – 36 kuud
- kehakonditsiooni hinne „3“

Ei OLE parandatud!!

**Kõik teised lehmad/pullid on „parandatud tagasi või edasi“
standard lehma/pulli väärtustele**

TULEMUSED

- Avaldatakse numbritena
- Skaala 60 – 98 p.
- Üldskoori ja iga tunnuse keskmine on 80 p
- Farmeri jaoks on kerge aru saada ja rahvusvaheliselt kasutatav

Hindamine praktiliselt:

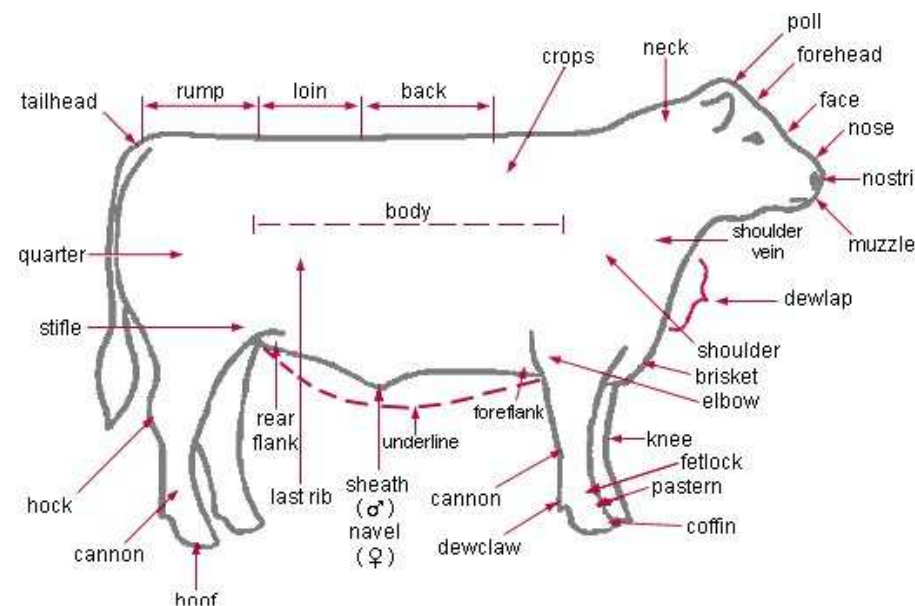
- Hindamine (21 tunnust + udar)
- Korrigeerimine (optimumid, vanus, päevi poegimisest, poegimise kord,)
- Üldtunnuste arvutamine, keskmine 80 p
(valem, kus arvestatakse: standardhälbe summa; tõu keskmine, ühtlustamine)
- Hindamistulemus sisestatakse kohe arvutisse
- Täna hinnatud tulemused → Mtech Solution → üldhinded tagasi

Hindamise tulemus näitab kas veis on ilusam (või vastupidi) võrrelduna kõikide hinnatud veistega

HINDAMINE 01.11.16 – 10.04.18

(viimane hindamine oli 01.02.18)

2016 a.:	8 karjas	128 veist	♀ 119	♂ 9
2017 a.:	19 karjas	188 veist	♀ 132	♂ 27
2018 a.:	2 karjas	29 veist	♀ 26	♂ 3
Kokku:	25 karjas	345 veist	♀ 277	♂ 39

HINDAMINE 01.11.16 – 10.04.18

(viimane hindamine oli 01.02.18)

- **Ab 156 (45,2%)** (♀ 131; ♂ 25) ♀ 10 karjas ♂ 9
- **Ch 139 (40,3%)** ♀ 133; ♂ 6) ♀ 5 ♂ 4
- **Li 25 (7,2%)** (♀ 17; ♂ 8) ♀ 1 ♂ 4
- **Ba 25 (7,2%)** (♀ 18; ♂ 7) ♀ 2 ♂ 4
- **Si 1 (0,3%)** (♀ 0; ♂ 1) ♀ 0 ♂ 1
- **Hf 0**

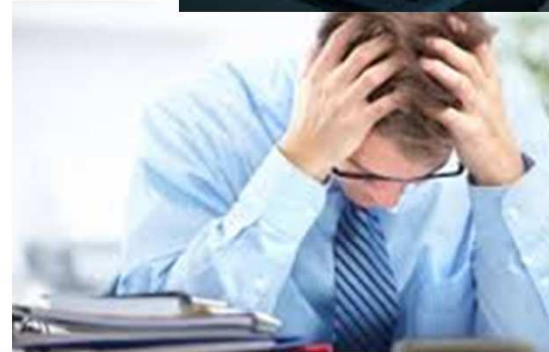

Andmed EPJ-s:

Sisestamise vahend www.epj.ee

Andmed Liisus:

- Lineaarselt hinnata
- Koond
- Looma kaart

Fail Redigeerimine Vaade Ajalugu Järehoidjad Tööriistad Abi

Raadio Kadipleier EPJ - Avaleht 99809 - Avaleht

https://www.jkkeskus.ee/liisu/?module=OwnerOverview&owner_id=99809

Most Visited Getting Started Suggested Sites Web Slice Gallery 97676 - Avaleht Teedla,%20Terrax%20... Teedla,%20Terrax%20...

Kari tõu ja staatuse järgi

Tõug	---	Lehmikuid	Lehmi	Pullik
Ab	puhtatõul.	55	54	
Ab	ristand	5	4	
Kokku		60	58	

Inventuur ja põlvnemine

Lehmade eluaja tulemused

Lehmade toodanguaasta

Noorloomad

Sugupullid

Kasvukiiruse aretusväärtus

Väljaminek

_ Nimekiri

_ Kokkuvõte

Kaalumine

_ Nimekiri

_ Kokkuvõte

Tiinuskontroll

Rümba mass

Poegimisraskus

Perioodi aruanne

Sünniregister

_ Pdf-na

_ Kalendriaastal

Paaritusgruppide võrdlus

Veiste inventuur

Veiste käive

Lineaarne hindamine

_ Hinnata

_ Koond

Semendused/paaritused

Saab anda paaritusperioodi lõpukuupäeva, kui on olemas pulli karjapanek st käestpaaritus. Saab anda poegimist ammlehma inventarinumbriga.

Viimased foorumi teemad

- Keskmiste näitajate rida, *Andres Vaan*
- Keskmiste näitajate rida, *Jane Mättik*
- Seemenduspullide lisamine sugupullide lehele, *Jane Mättik*
- Sugupullide järglased, *Targo Pikkmeets*
- Väljamineku põhjused, *Kerttu, KÜüniniidu*
- Loomade liigutamised karjamaadel, *Maire Järv*
- Loomade liigutamised karjamaadel, *Ove Tombak, EPJ*
- Loomade prakeerimise märkimine, *Kalle Pedastsaar, EPJ*
- Loomade liigutamised karjamaadel, *Maire Järv*
- Konverents "Lihaveiste aretus - võimalused ja väljakutsed", *Kaivo Ilves*

Sündmused sisestuskuupäeva järgi

- 02.04.18 - kaalumine (3)
- 02.04.18 - poegimine (1)
- 01.04.18 - poegimine (3)
- 30.03.18 - poegimine (3)
- 28.03.18 - poegimine (1)
- 25.03.18 - poegimine (5)
- 24.03.18 - väljaminek (1)
- 21.03.18 - poegimine (2)
- 18.03.18 - kaalumine (6)
- 18.03.18 - poegimine (1)

https://www.jkkeskus.ee/liisu/?module=OwnerOverview&owner_id=99809#

12:10 3.04.2018

Pull EE 8868510 Ab - TR: FANTASTI 95071

Looma kaart Sündmused Põlvnemistunnistus Inglisekeelne tun. Aretusväärtused

Vall loom

EE 8868510

Sugu: **Pull**

Sünniaeg: **27.01.06**

Väljaminek:

Tõug: **Ab**

Veresus: Ab 100%

Värvus: must

Sarvilisus:

LH:75-75-79-75

Nimi / inv. nr: **UHN-FANTASTI 8868510**

TR: **FANTASTI 95071**

Omanik: 99809 - Jane Mättik

Sünnikoht: - Held Ueli,Shveits

Sünnimass: **36 kg** , 200p: **301 kg**

Ööp. massive 0-200p: **1325 g/p**

Aretusväärtused (AV):

Vasika isana - SAV0:101 SAV200:99 SAV365:102 SPGK:110 SSTS:95

Lehma isana - SAV0:101 SAV200:125 SPGK:114 SPGV:114

Põlvnemine

I DE 5790454690 Ab 13.11.01 DOMPFAFF inv: Ab 100% järglasi: 4, 3x kaalutuid: 0 järgl. mass (kg): 39 - 301 - järgl. JK (g/p): 1325 -	II DE 5785185769 Ab DARIUS	III DE 9124283710 Ab 17.11.93 DOBL-RED
	IE DE 5782213175 Ab ONIKA-RED	IIE DE 5782213151 Ab PUTE
E CH 120015428940 Ab 27.01.02 OLYMPIA G. inv: Ab 100%	EI DE 9812667587 Ab 25.02.98 MORRIS D.M.	IEI DE 3445677357 Ab HENNER-RED
	EE DE 9821132922 Ab 09.11.98 OLGA D.M.	IEE DE 5780708666 Ab OLGA-RED
		EII DE 3405385247 Ab 12.02.96 MAMBO
		EIE DE 9821132076 Ab
		EEI DE 9821132908 Ab 17.11.94 TRANSIT
		EEE DE 9821132045 Ab OLLI

Fail Redigeerimine Vaade Ajalugu Järehoidjad Ioonistad Abi

Lineaane hindamine

https://www.jkkeskus.ee/liisu/?module=LinearAssessment&id=503702456 120% Otsi

Prindi

Looma (reg nr.8868510) lineaarne hindamine:

Keha	
Keha konditsioon	4
Kõrgus	3
Esiosa laius	6
Rinna laius	6
Seljajoon	7
Laudja nurk	5
Laudja pikkus	6
Laudja laius	7
Harmoonia	7
Keha vead	puudub
Lihastik	
Turja laius	6
Lande laius	8
Selja pikkus	4
Reie laius	8
Reie sisekülg	8
Reie sügavus	7
Reis küljelt	6
Jalad	
Tagajalad küljelt	5
Sõranurk	5
Tagajalg tagantvaates	7
Esijalad eestvaates	7
Luustiku kvaliteet	4
Jalgade vead	puudub
Keha hinne	75
Muskulatuur	75
Jalgade hinne	79

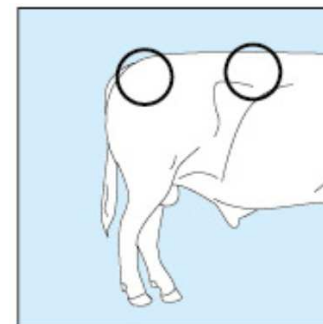
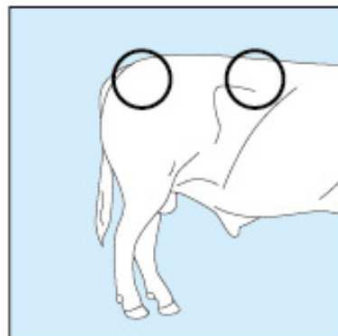
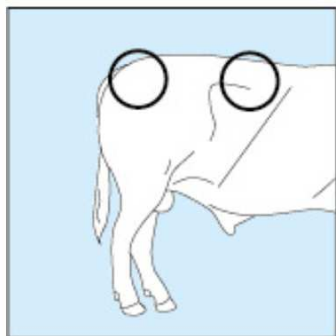
javascript:window.print()

12:19 3.04.2018

KEHA

KEHA KONDITSIOON e. TOITUMUS

- Optimaalne kehakonditsiooni hinne sõltub tootmistsükli järgust.
- **Keskmine (soovitud) kehakonditsioon on 7 punkti.**
- Konditsiooni hindamine on peamiselt seotud kahe spetsiifilise alaga, kus hinnatakse rasvaga kattumist. Esimene ja kõige tähtsam on lanne ja teine piirkond hõlmab sabajuurt ja laudjat.

- Ab L – 4,52; Ab P – 5,44; Ba L – 5,22; Ba P – 5,14; Ch L – 4,54; Ch P – 5,00; Li L – 5,18; Li P – 5,44

1

3

5

7

9

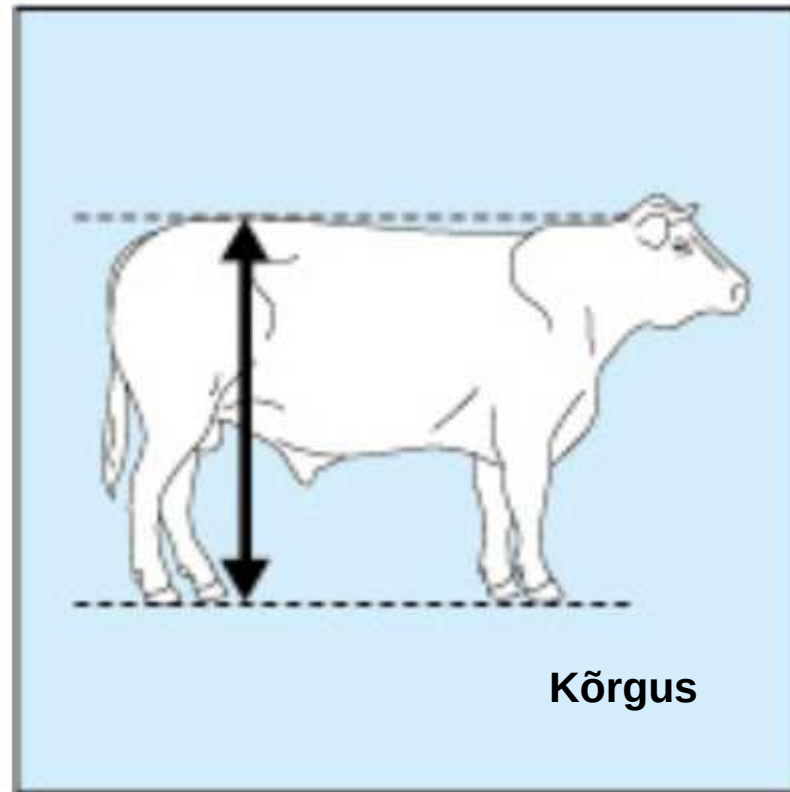

TOITUMUSE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhindes	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	X	7	5,4%	23,0%	28,4%
	25	P	X	7	20,0%	28,0%	48,0%
Ba	18	L	X	7	5,6%	27,8%	33,4%
	7	P	X	7	14,3%	28,6%	42,9%
Ch	133	L	X	7	3,0%	15,8%	18,8%
	6	P	X	7	16,7%	0,0%	16,7%
Li	17	L	X	7	11,8%	23,5%	35,3%
	8	P	X	7	25,0%	62,5%	87,5%

KÕRGUS

Kõrgus mõõdetakse ristluust maani, puusanukkide vahelt. Tulemus esitatakse sentimeetrites.

KÕRGUSE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mum, cm	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	15%	7	143-145	10,0%	25,4%	35,4%
	25	P	15%	7	153-155	12,0%	8,0%	20,0%
Ba	18	L	15%	9	≥160	0,0%	33,3%	33,3%
	7	P	15%	9	≥165	28,6%	0,0%	28,6%
Ch	133	L	15%	9	≥147	40,6%	30,8%	71,4%
	6	P	15%	9	≥157	0,0%	0,0%	0,0%
Li	17	L	15%	7	144-149	23,5%	35,3%	58,8%
	8	P	15%	7	152-159	12,5%	0,0%	12,5%

HARMOONIA

Tunnus, millega hinnatakse, kas loom vastab tõu kirjeldusele.

Skaala: 1 - näitab, et see loom ei ole soovitud; 5 - loom on normaalne; 9 - loom on soovitud ja silmapaistev.

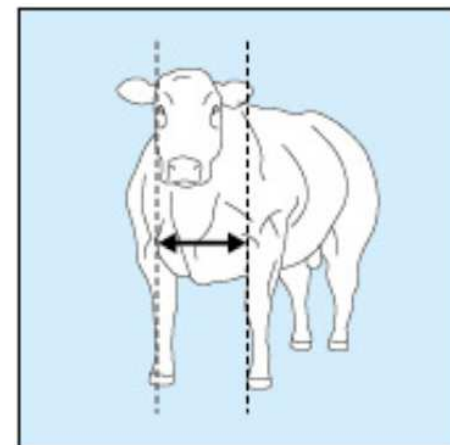
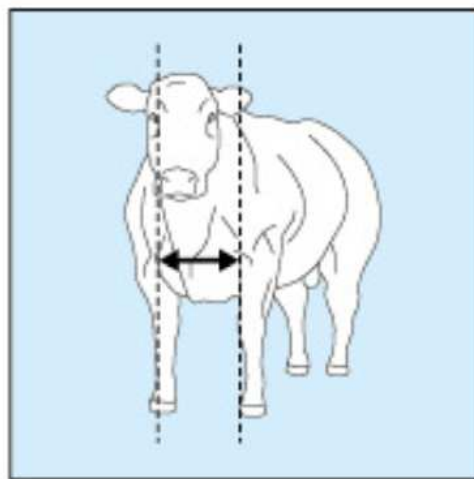
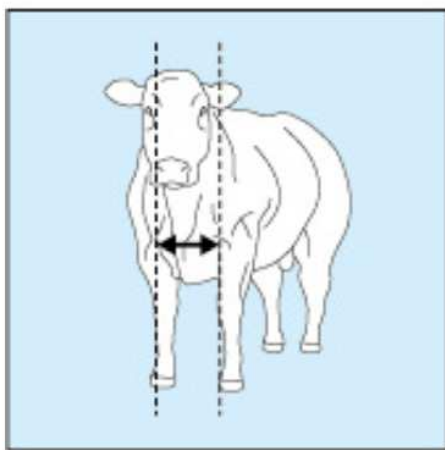
HARMOONIA HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	25%	9	0,0%	18,5%	18,5%
	25	P	25%	9	0,0%	48,0%	48,0%
Ba	18	L	30%	9	0,0%	27,8%	27,8%
	7	P	30%	9	0,0%	71,4%	71,4%
Ch	133	L	20%	9	0,0%	11,3%	11,3%
	6	P	20%	9	0,0%	33,3%	33,3%
Li	17	L	20%	9	0,0%	23,5%	23,5%
	8	P	20%	9	12,5%	75,0%	87,5%

ESIOSA LAIUS

Rinna laiust vaadeldakse eest kõige laiematest punktidest. Hinne „1“ viitab sellele, et rind on äärmiselt kitsas ja nurgeline, hinne „5“ viitab keskmisele ja hinne „9“ viitab väga laiale rinnale koos logeõlgusega.

Skaala: 1 – äärmiselt kitsas; 5 – keskmine; 9 – äärmiselt lai ja logeõlgne

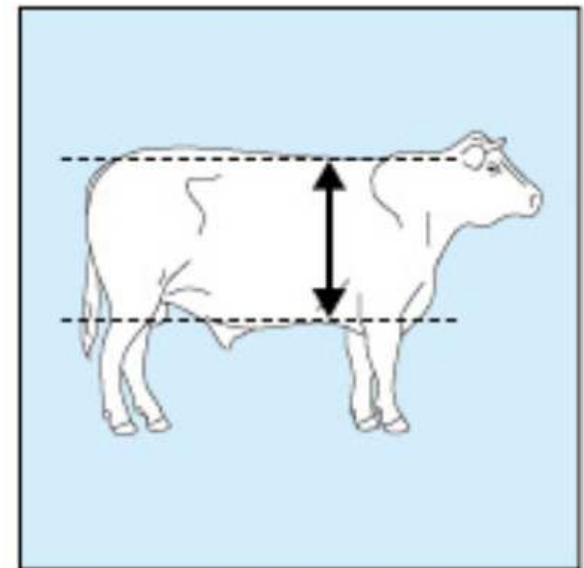
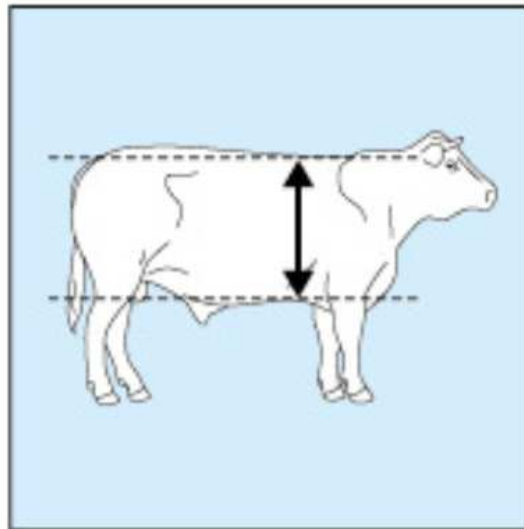
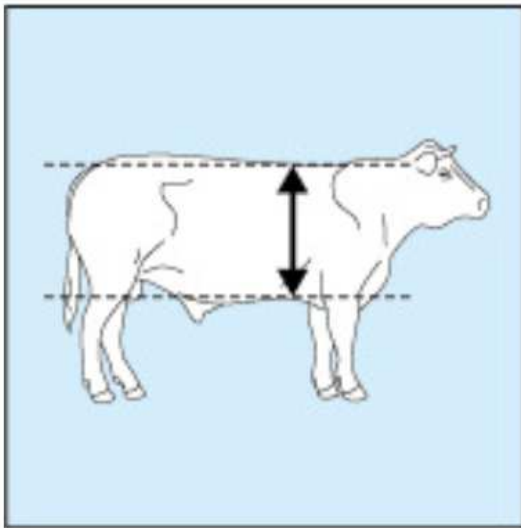
ESIOSA LAIUSE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	10%	7	46,9%	47,7%	94,6%
	25	P	10%	7	36,0%	52,0%	88,0%
Ba	18	L	5%	7	55,6%	44,6%	100,2%
	7	P	5%	7	28,6%	57,2%	85,8%
Ch	133	L	16%	6	30,8%	59,4%	90,2%
	6	P	16%	6	33,3%	50,0%	83,3%
Li	17	L	10%	7	47,0%	53,0%	100,0%
	8	P	10%	7	25,0%	75,0%	100,0%

RINNA SÜGAVUS

Vertikaalne kaugus esijalgade taga. Kui 50% on keha ja looma all on 50% õhku, siis on hinne „4“.

Skaala: 1- väga madal rind; 5-keskmine; 9-äärmiselt sügav rind

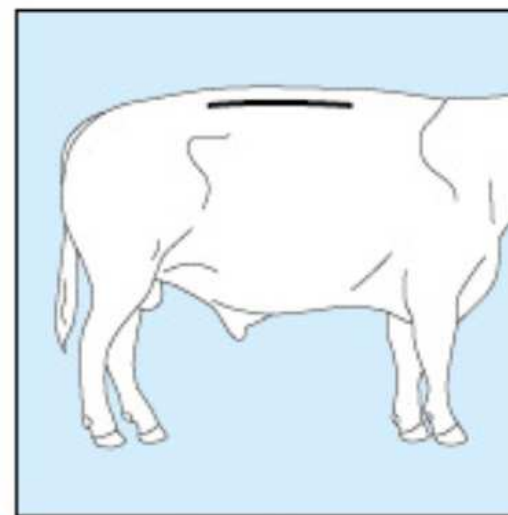
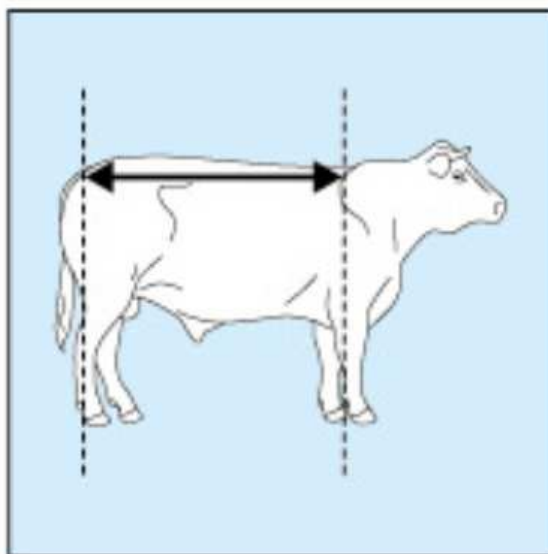
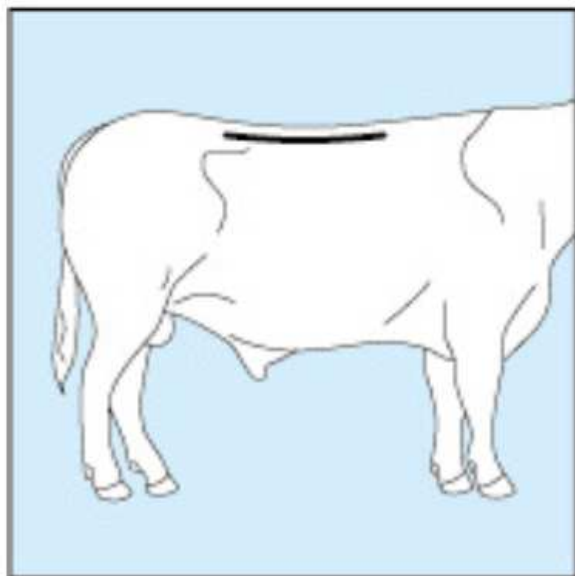
RINNA SÜGAVUSE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	10%	8	1,5%	23,1%	24,6%
	25	P	10%	8	0,0%	36,0%	36,0%
Ba	18	L	5%	6	66,7%	27,8%	94,5%
	7	P	5%	6	28,6%	71,4%	100,0%
Ch	133	L	10%	7	25,6%	54,1%	79,7%
	6	P	10%	7	0,0%	33,3%	33,3%
Li	17	L	10%	7	11,8%	47,1%	58,9%
	8	P	10%	7	37,5%	37,5%	75,0%

SELJAJOON

Seljajoone juures jälgitakse turja, selga ja lannet. Soovitud ja sirge selja hinne on 7 punkti. Seljale, mis paindub ülespoole, antakse 9, samal ajal kui nõrka ja madalat selga hinnatakse hindega „1“.

Skaala: 1 – äärmiselt nõrk; 5 – nõrk; 9 – ülespoole kaardu

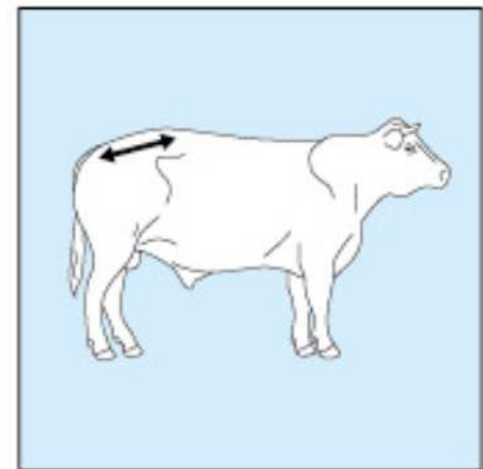
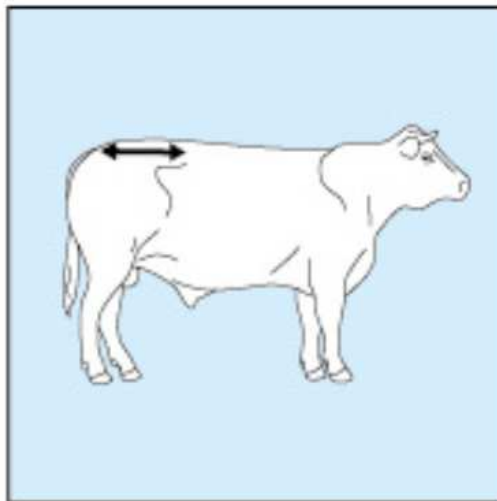
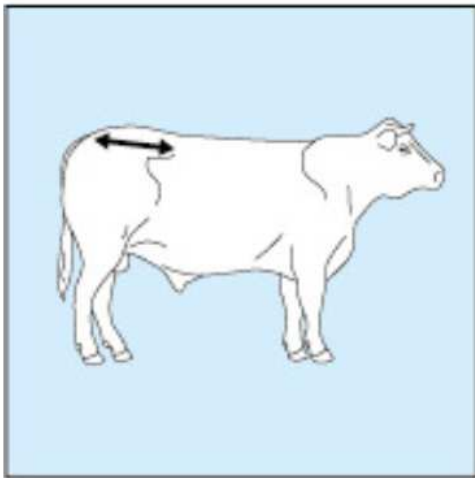
SELJAJOONE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	10%	7	80,8%	19,2%	100,0%
	25	P	10%	7	100,0%	0,0%	100,0%
Ba	18	L	10%	7	88,9%	11,1%	100,0%
	7	P	10%	7	85,7%	14,3%	100,0%
Ch	133	L	10%	7	80,5%	18,8%	99,3%
	6	P	10%	7	50,0%	50,0%	100,0%
Li	17	L	10%	7	82,4%	17,6%	100,0%
	8	P	10%	7	87,5%	12,5%	100,0%

LAUDJA NURK

Laudja nurk kraadides päraluunukist puusanukini, mida vaadeldakse küljelt.

Skaala: 1 – tõusev (päraluunukid puusanukkidest kõrgemal; 5 – hea (päraluunukid on pisut puusanukkidest madalamal) ; 9 – luipu (päraluunukid on puusanukkidest palju madalamal)

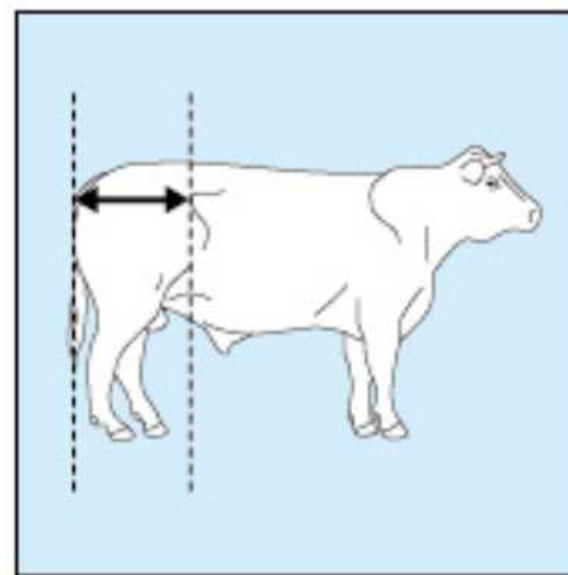
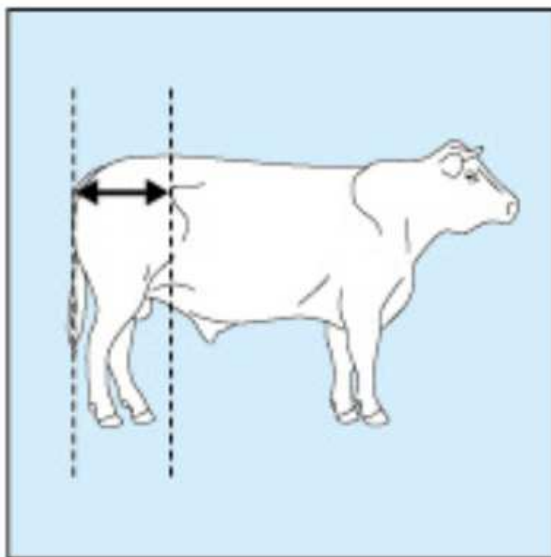
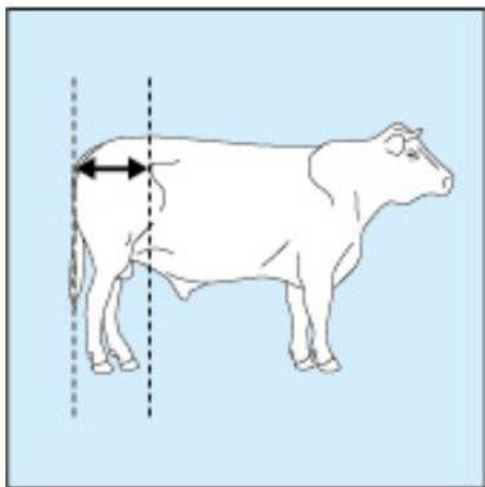
LAUDJA NURGA HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	5%	6	12,3%	24,6%	36,9%
	25	P	5%	6	12,0%	48,0%	60,0%
Ba	18	L	10%	5	33,3%	44,5%	77,8%
	7	P	10%	5	42,9%	28,6%	71,5%
Ch	133	L	8%	5	20,3%	63,1%	83,4%
	6	P	8%	5	16,7%	50,0%	66,7%
Li	17	L	8%	6	5,9%	23,5%	29,4%
	8	P	8%	6	12,5%	37,5%	50,0%

LAUDJA PIKKUS

Vaadeldakse küljelt. Vahemaa puusanuki eesmisest punktist kuni päraluunuki tagumise punktini. Laudja pikkust võrreldakse keha pikkusega.

Skaala: 1 – äärmiselt lühike; 5 – keskmine; 9 – äärmiselt pikk (30% keha pikkusest)

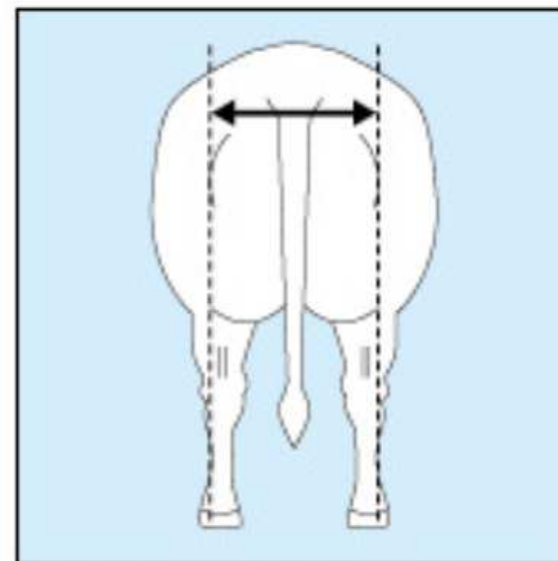
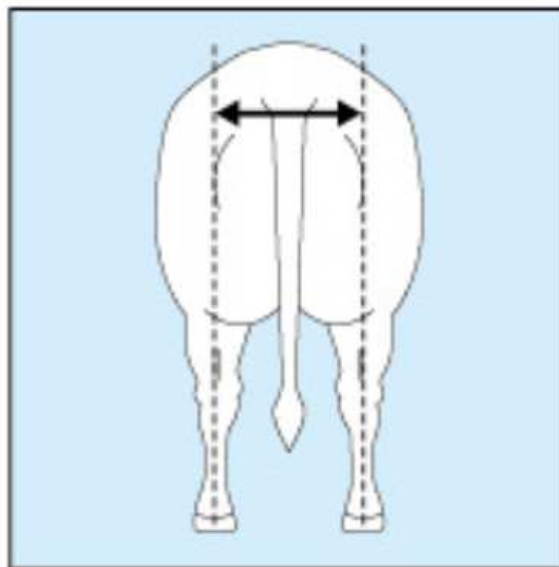
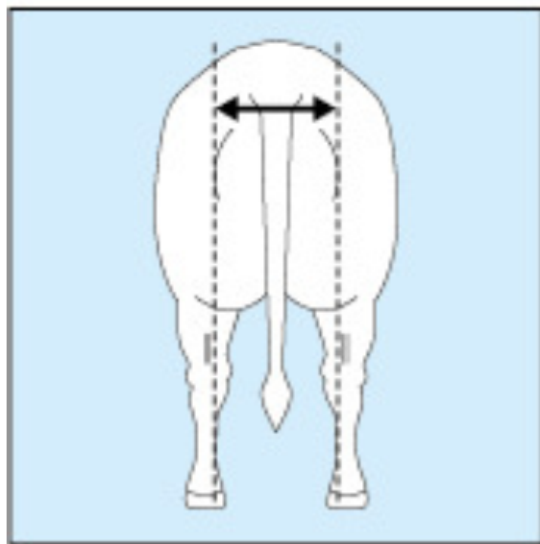
LAUDJA PIKKUSE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	10%	9	0,0%	1,5%	1,5%
	25	P	10%	9	0,0%	0,0%	0,0%
Ba	18	L	10%	9	0,0%	0,0%	0,0%
	7	P	10%	9	0,0%	0,0%	0,0%
Ch	133	L	8%	9	0,0%	2,3%	2,3%
	6	P	8%	9	0,0%	16,7%	16,7%
Li	17	L	10%	9	0,0%	0,0%	0,0%
	8	P	10%	9	0,0%	0,0%	0,0%

LAUDJA LAIUS

Laudja laiust vaadeldakse tagantpoolt. Laudja laiust võrreldakse puusanukkide juurest.

Skaala: 1 – äärmiselt kitsas; 5 – keskmine; 9 – äärmiselt lai (puusa- ja päraluunukkide vaheline kaugus on sama)

LAUDJA LAIUSE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	10%	9	0,0%	10,8%	10,8%
	25	P	10%	9	4,0%	44,0%	48,0%
Ba	18	L	10%	8	22,2%	61,1%	83,3%
	7	P	10%	8	28,6%	57,2%	85,8%
Ch	133	L	8%	9	1,5%	30,1%	31,6%
	6	P	8%	9	16,7%	16,7%	33,4%
Li	17	L	10%	8	29,4%	58,8%	88,2%
	8	P	10%	8	50,0%	50,0%	100,0%

ÜLDHINNE - KEHA

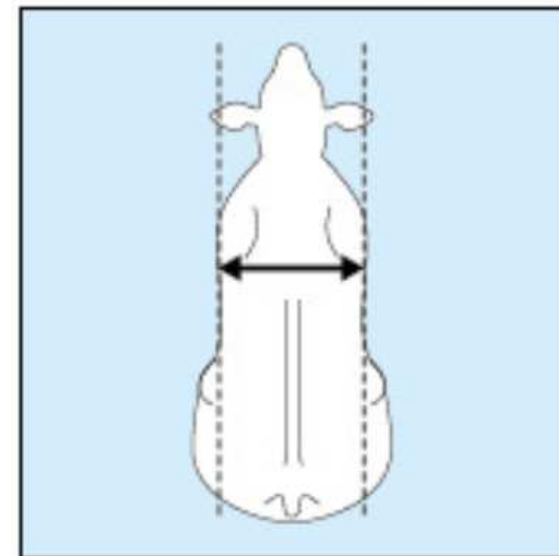
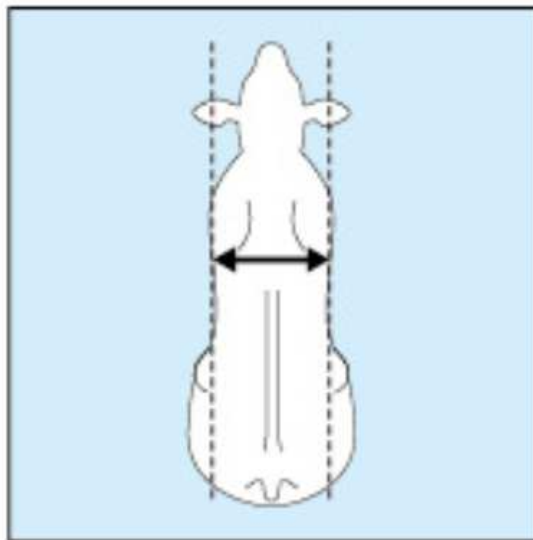
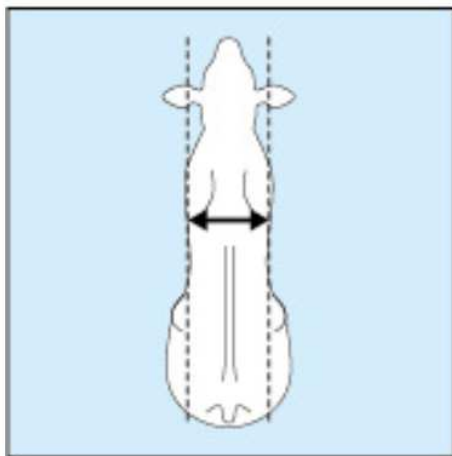
Tõug/sugu	50-64 halb	%	65-74 rahuldav	%	75-79 hea	%	80-84 hea+	%	≥85 väga hea	%	kskm
Ab L	2	1,5%	58	44,6%	47	36,2%	19	14,6%	4	3,1%	75,03
Ab P			7	28,0%	10	40,0%	6	24,0%	2	8,0%	77,12
Ba L	1	5,6%	13	72,2%	3	16,7%	1	5,6%			71,39
Ba P			3	42,9%	1	14,3%	3	42,9%			77,00
Ch L			5	3,8%	47	35,3%	73	0,3%	8	6,0%	80,19
Ch P					3		2	33,3%	1	16,7%	81,33
Li L			8	47,1%	8	47,1%	1	5,9%			74,71
Li P			1	12,5%	4		2	25,0%	1	12,5%	78,88

LIHASTIK

TURJA (SELJALIHASE) LAIUS

Õlgade vaheline kaugus. Tähtis on seda tunnetada.

Skaala: 1- äärmiselt kitsas ja terav; 5 – keskmine: 9 – äärmiselt lai

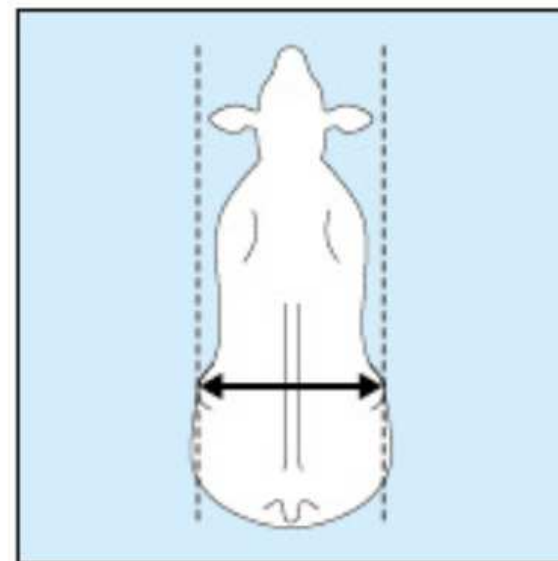
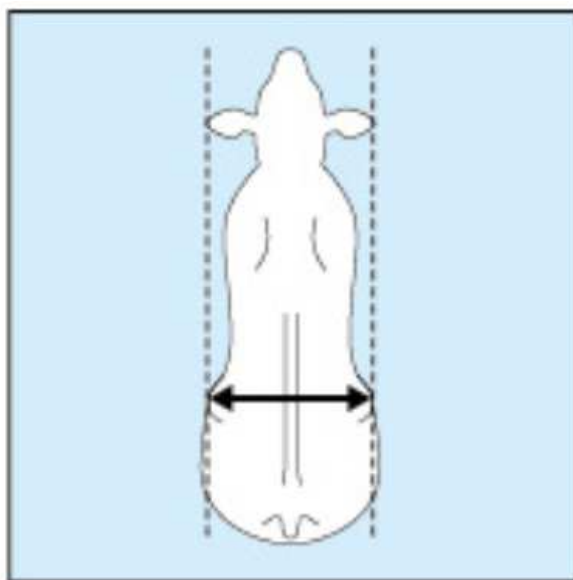
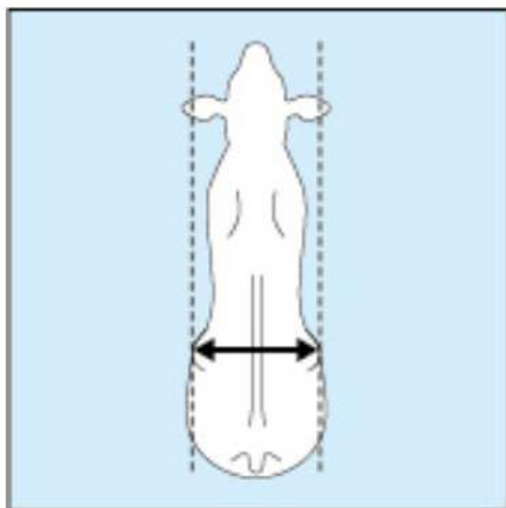
SELJALIHASE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	15%	8	10,8%	16,2%	27,0%
	25	P	15%	8	12,0%	48,0%	60,0%
Ba	18	L	18%	9	0,0%	11,1%	11,1%
	7	P	18%	9	0,0%	42,9%	42,9%
Ch	133	L	17%	8	7,5%	18,1%	25,6%
	6	P	17%	8	0,0%	33,3%	33,3%
Li	17	L	17%	8	11,8%	17,6%	29,4%
	8	P	17%	8	50,0%	37,5%	87,5%

LANDE LAIUS

Vaadeldakse puusanukkide eest, viimase ogajätke kohalt. Tähtis on seda tunnetada.

Skaala: 1 - äärmiselt kitsas; 5 – keskmine; 9 – äärmiselt lai (peaagu sama lai kui puusanukkide vaheline laius)

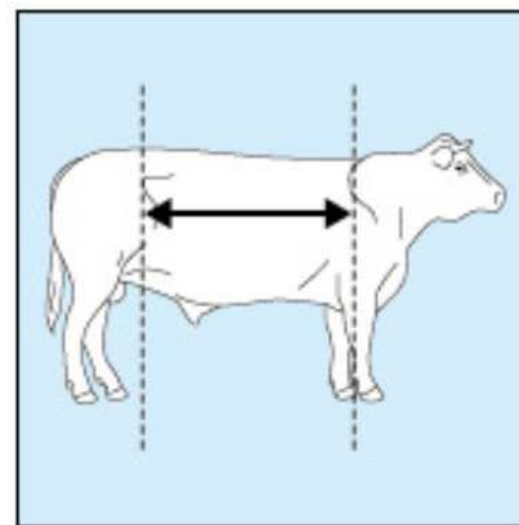
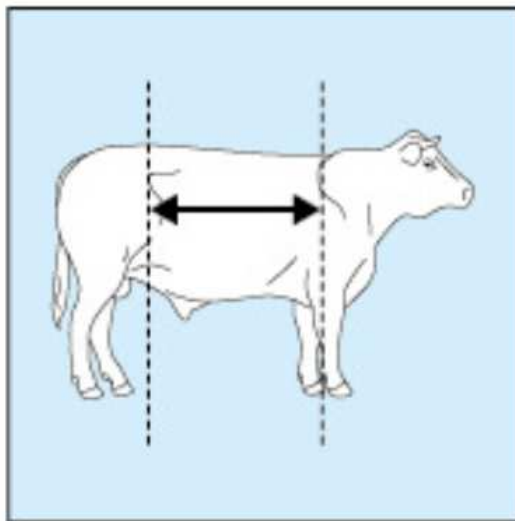
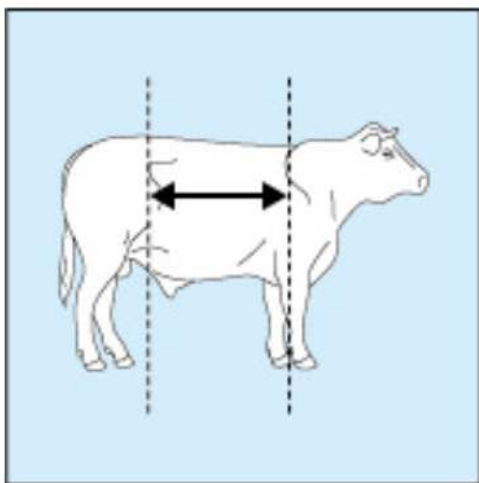
LANDE LAIUSE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	15%	9	10,8%	16,2%	27,0%
	25	P	15%	9	12,0%	48,0%	60,0%
Ba	18	L	16%	9	0,0%	33,3%	33,3%
	7	P	16%	9	14,3%	14,3%	28,6%
Ch	133	L	17%	9	1,5%	27,8%	29,3%
	6	P	17%	9	16,7%	50,0%	66,7%
Li	17	L	17%	8	70,6%	29,4%	100,0%
	8	P	17%	8	0,0%	50,0%	50,0%

SELJA PIKKUS

Vahemaa selja punktist esijalgade tagant kuni punktini, kust mõõdetakse kõrgust. Tulemus esitatakse sentimeetrites.

Skaala: 1 – lühike, 5 - keskmine; 9 - pikk

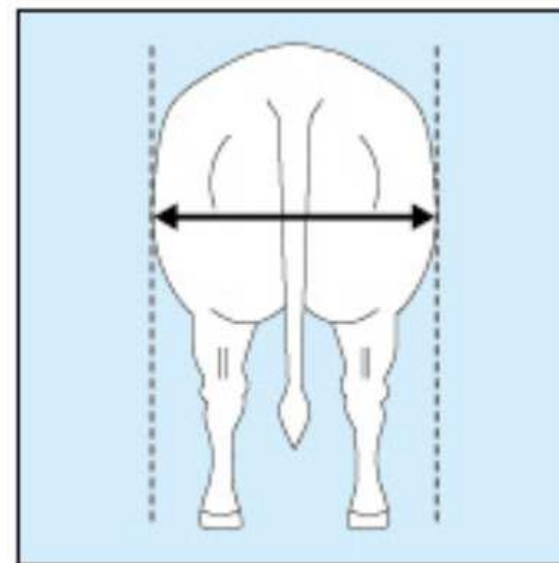
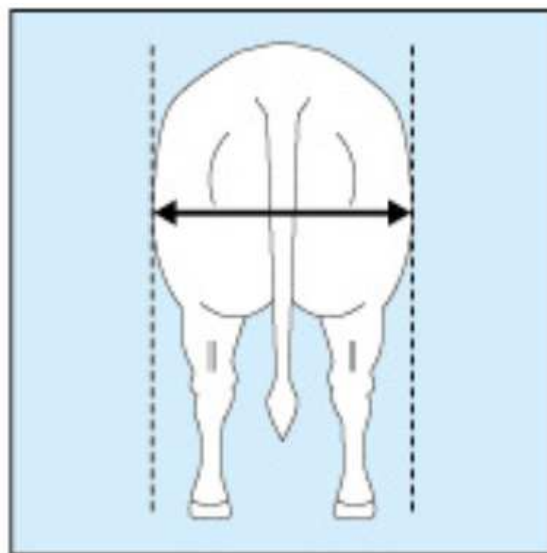
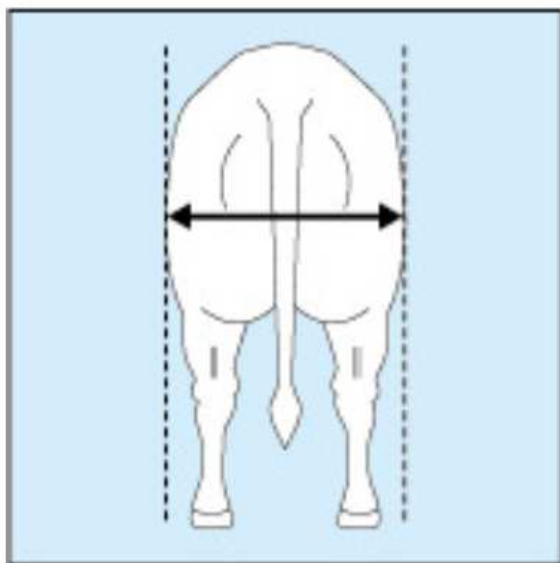
SELJA PIKKUSE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mum, cm	opti- mumis %	optimu- mis veiste %	OK loomi %
Ab	130	L	0%	8	101-105	0,0%	0,0%	0,0%
	25	P	0%	8	101-105	0,0%	8,0%	8,0%
Ba	18	L	0%	8	101-105	0,0%	0,0%	0,0%
	7	P	0%	8	101-105	0,0%	42,9%	42,9%
Ch	133	L	0%	8	101-105	0,0%	0,0%	0,0%
	6	P	0%	8	101-105	0,0%	66,7%	66,7%
Li	17	L	0%	8	101-105	0,0%	5,9%	5,9%
	8	P	0%	8	101-105	0,0%	25,0%	25,0%

REIELIHASE LAIUS

Vaadeldakse tagantpoolt, reie väljaulatuvaimatest punktidest.

Skaala: 1 – äärmiselt kitsas; 5 - keskmine, reis sile; 9 - äärmiselt lai ja ümmargune, lihased on tugevalt näha

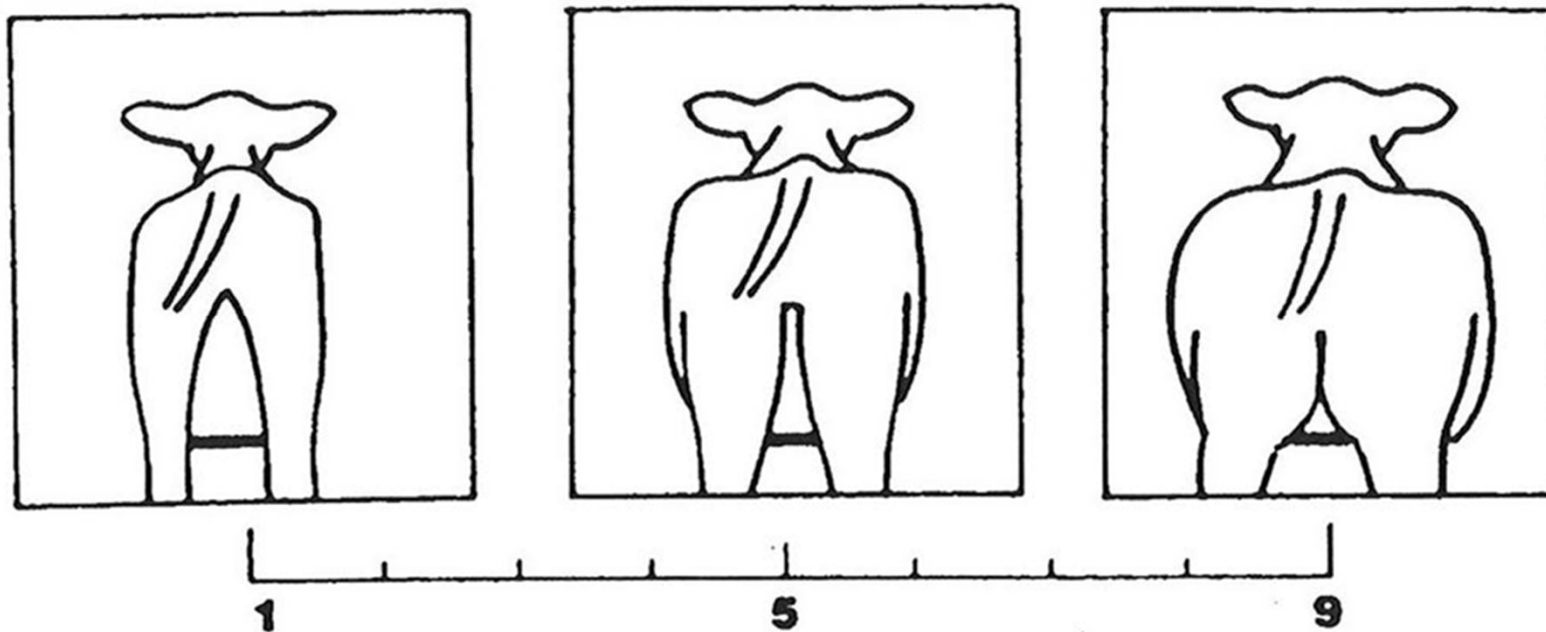
REIELIHASE LAIUSE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	20%	9	0,0%	0,8%	0,8%
	25	P	20%	9	0,0%	44,0%	44,0%
Ba	18	L	18%	9	0,0%	0,0%	0,0%
	7	P	18%	9	0,0%	28,6%	28,6%
Ch	133	L	17%	9	0,0%	10,5%	10,5%
	6	P	17%	9	0,0%	33,3%	33,3%
Li	17	L	16%	8	0,0%	76,5%	76,5%
	8	P	16%	8	37,5%	62,5%	100,0%

REIELIHASE SISEKÜLG

Vaadeldakse tagantpoolt. Lihaste areng tagajalgade vahel.

**Skaala: 1 - äärmiselt madal, lihas nõrk ja reitevaheline kaugus on suur;
5 - keskmine; 9 - Äärmiselt kõrge, reie sisekülg on tugevate lihastega
on ümarad**

REIELIHASE SISEKÜLJE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	16%	9	0,0%	6,9%	6,9%
	25	P	16%	9	8,0%	12,0%	20,0%
Ba	18	L	16%	9	0,0%	11,1%	11,1%
	7	P	16%	9	42,9%	42,9%	85,8%
Ch	133	L	17%	9	0,0%	5,3%	5,3%
	6	P	17%	9	0,0%	33,3%	33,3%
Li	17	L	16%	9	0,0%	11,8%	11,8%
	8	P	16%	9	50,0%	37,5%	87,5%

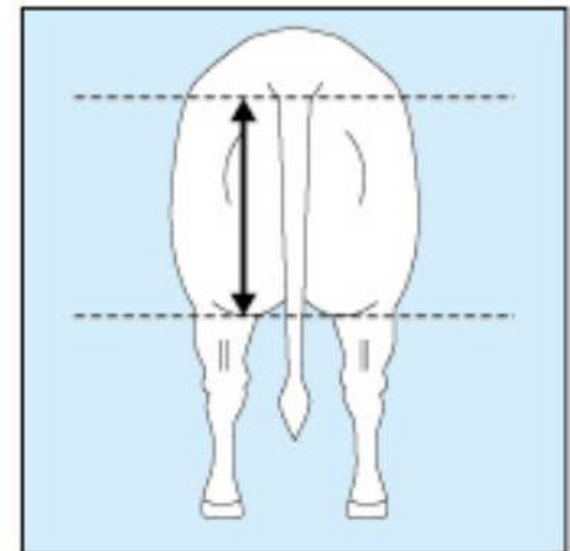
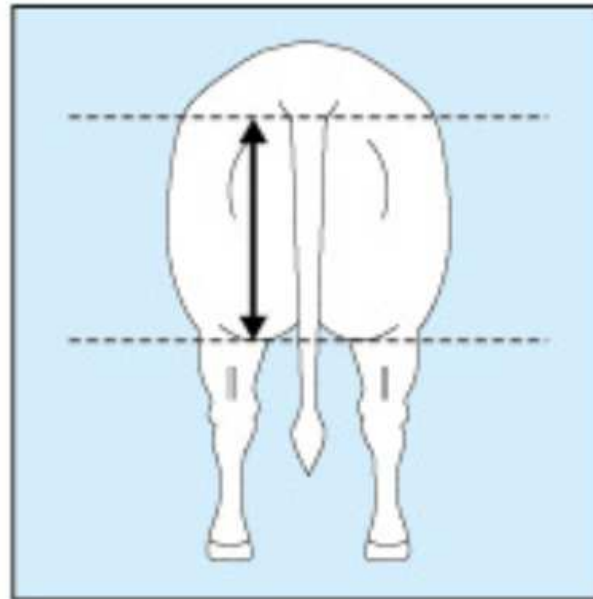
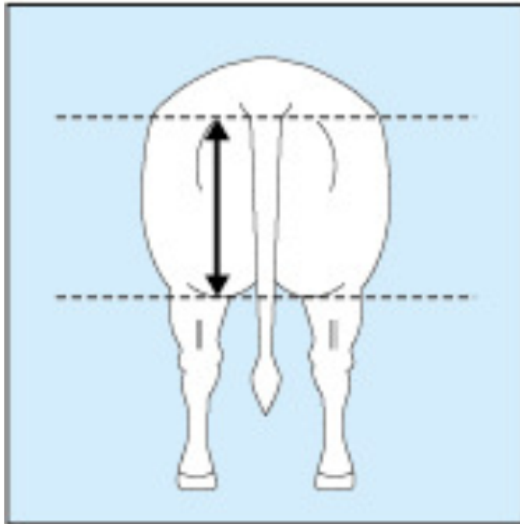
REIELIHASE PIKKUS (SÜGAVUS)

Vaadeldakse tagantvaates. Kaugus lihase algusest kuni reie kinnituskohani jalal.

Skaala: 1 – lühike;

5 – keskmine;

9 - pikk

REIELIHASE PIKKUSE HINNE EESTIS:

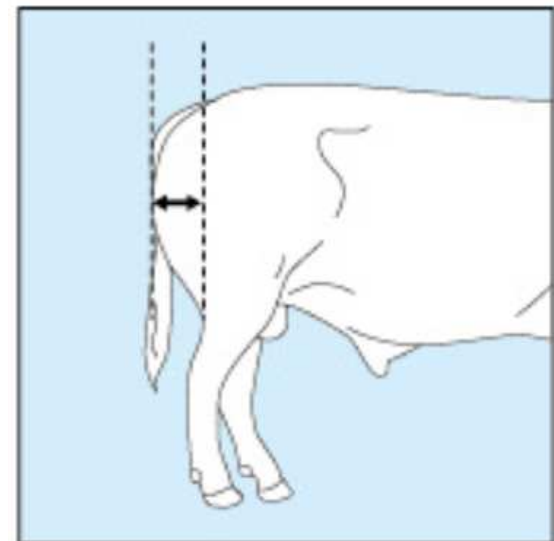
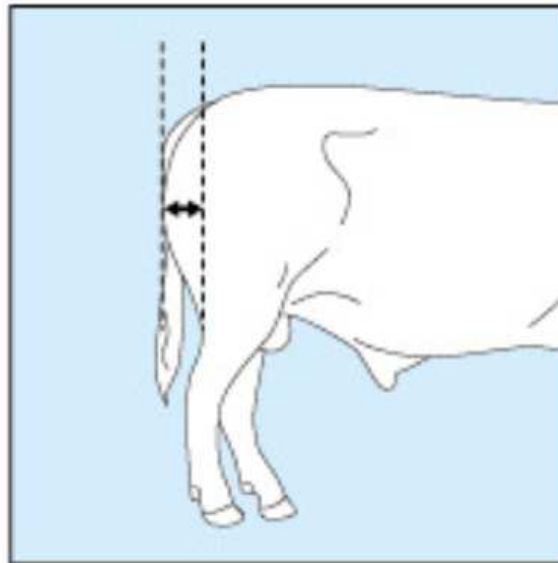
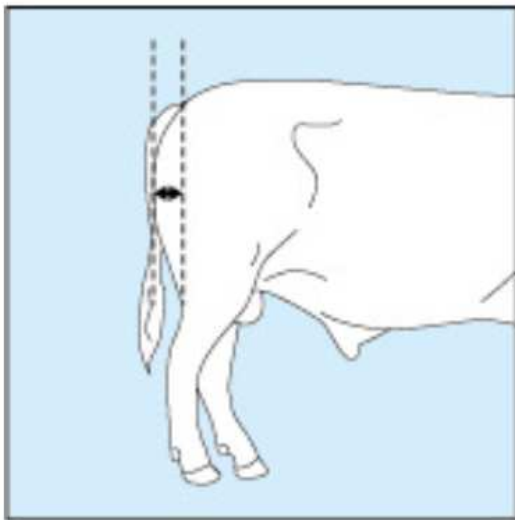
tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	16%	9	0,0%	3,1%	3,1%
	25	P	16%	9	8,0%	12,0%	20,0%
Ba	18	L	16%	9	0,0%	0,0%	0,0%
	7	P	16%	9	0,0%	0,0%	0,0%
Ch	133	L	16%	9	0,0%	0,8%	0,8%
	6	P	16%	9	0,0%	16,7%	16,7%
Li	17	L	17%	9	0,0%	0,0%	0,0%
	8	P	17%	9	0,0%	0,0%	0,0%

REIELIHAS KÜLGVAATES

Vaadeldakse küljelt. Kaugus reie tagaosast jooneni, mis ristub päraluunukiga.

Skaala: 1 – äärmiselt kitsas; 5 - keskmine;

9 - äärmiselt lai, reie tagaos on ümar ja esiosa on päraluunuki piirist üle

REIELIHAS KÜLJELT HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	18%	9	2,3%	9,2%	11,5%
	25	P	18%	9	0,0%	36,0%	36,0%
Ba	18	L	16%	9	0,0%	22,2%	22,2%
	7	P	16%	9	14,3%	14,3%	28,6%
Ch	133	L	16%	8	6,8%	50,4%	57,2%
	6	P	16%	8	33,3%	50,0%	83,3%
Li	17	L	17%	8	17,6%	52,9%	70,5%
	8	P	17%	8	75,0%	12,5%	87,5%

ÜLDHINNE - LIHASTIK

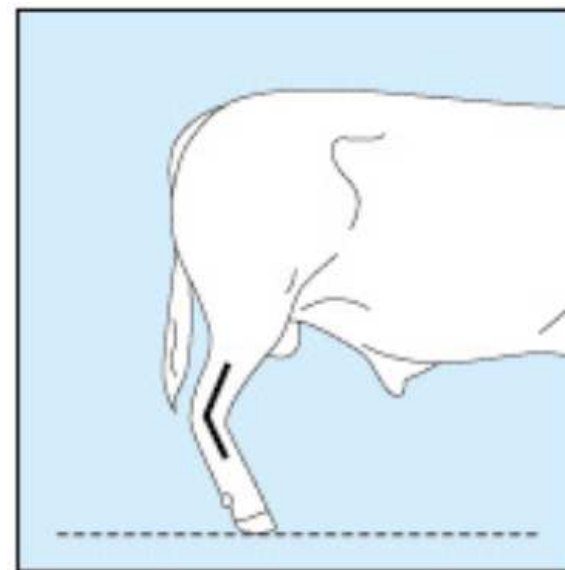
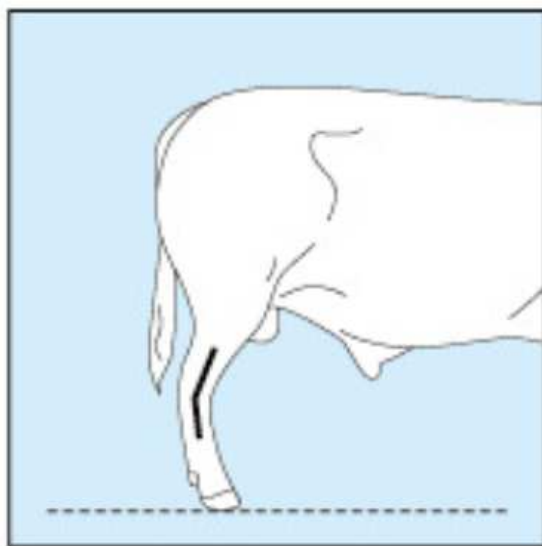
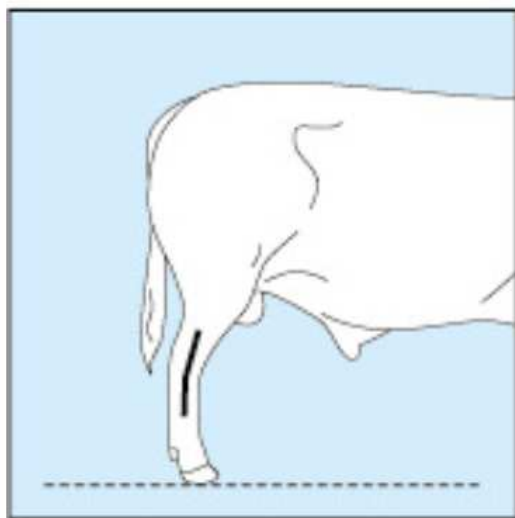
Tõug/sugu	50-64 halb	%	65-74 rahuldav	%	75-79 hea	%	80-84 hea+	%	≥85 väga hea	%	kskm
Ab L	81	62,3%	49	37,7%							63,75
Ab P	4	16,0%	18	72,0%	3	12,0%					69,52
Ba L	1	5,6%	15	83,3%	2	11,1%					69,28
Ba P			5	71,4%	2	28,6%					74,14
Ch L	103	77,4%	30								62,50
Ch P	1	16,7%	4	66,7%	1	16,7%					69,33
Li L	11	64,7%	6	35,3%							62,94
Li P	3	37,5%	4	50,0%	1	12,5%					67,50

JALAD

TAGAJALG KÜLGVAATES

Tagajalgade asetust vaadeldakse alati küljelt. Keskmise asetus on 150 kraadi. Suurem nurk tähendab püstisemat jalga ja madal nurk saabeljat tagajalga.

Skaala: 1 – püstine; 5 - keskmine asetus; 9 - saabel

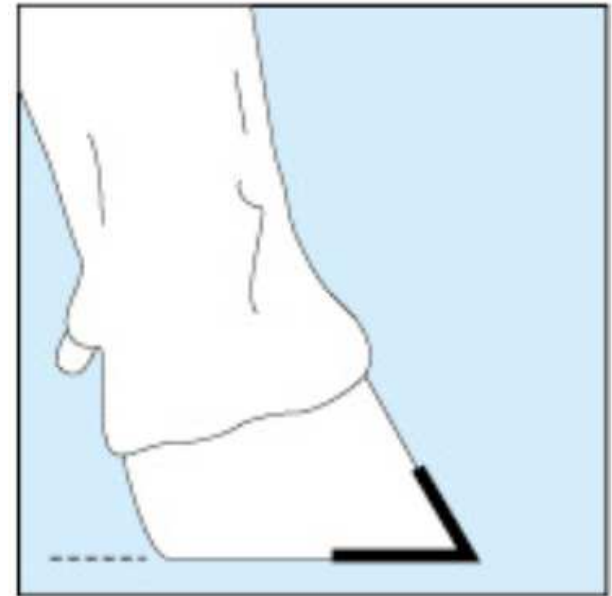
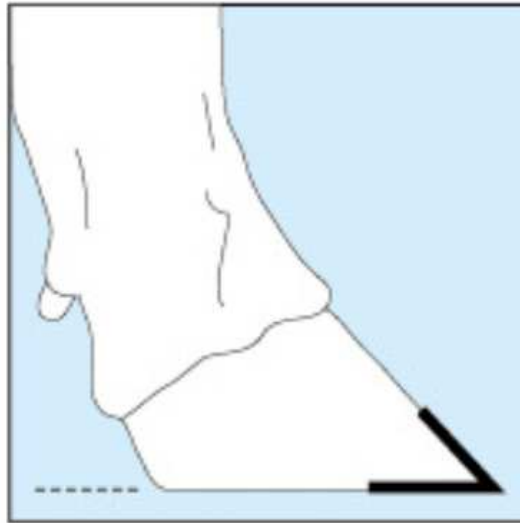
TAGAJALAD KÜLJELT HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	19%	5	35,4%	41,5%	76,9%
	25	P	19%	5	56,0%	40,0%	96,0%
Ba	18	L	10%	5	38,9%	41,1%	80,0%
	7	P	10%	5	17,6%	11,8%	29,4%
Ch	133	L	19%	6	42,9%	50,3%	93,2%
	6	P	19%	6	33,3%	50,0%	83,3%
Li	17	L	19%	4	12,5%	56,3%	68,8%
	8	P	19%	4	25,0%	50,0%	75,0%

SÕRANURK

Sõranurk näitab nurka tasapinnast karvapiirini sõrgatsi ees. Keskmine on 45 kraadi.

Skaala: 1 – madal; 5 - keskmine; 9 - järsk

SÕRANURGA HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	19%	5	21,5%	42,4%	63,9%
	25	P	19%	5	60,0%	28,0%	88,0%
Ba	18	L	10%	7	0,0%	33,3%	33,3%
	7	P	10%	7	14,3%	14,3%	28,6%
Ch	133	L	19%	5	28,6%	51,8%	80,4%
	6	P	19%	5	33,3%	50,0%	83,3%
Li	17	L	19%	6	6,3%	0,0%	6,3%
	8	P	19%	6	12,5%	50,0%	62,5%

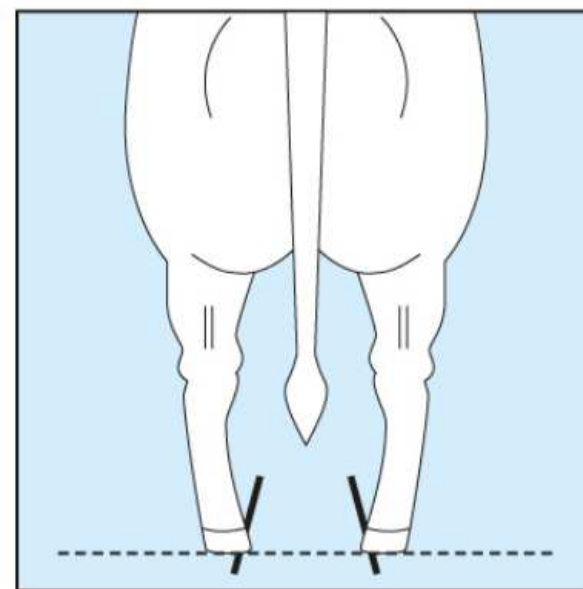
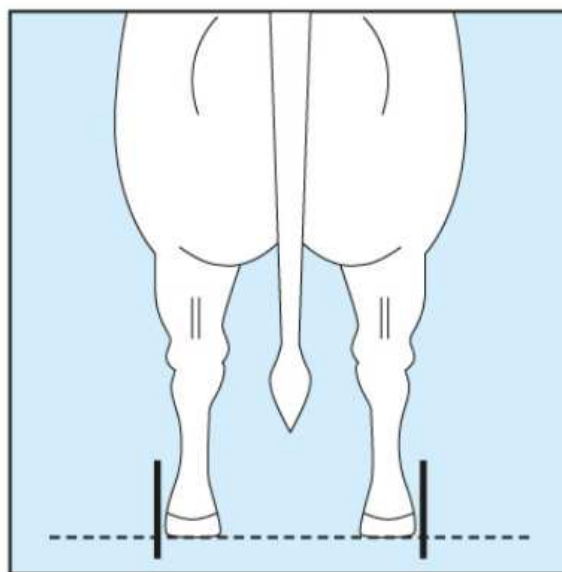
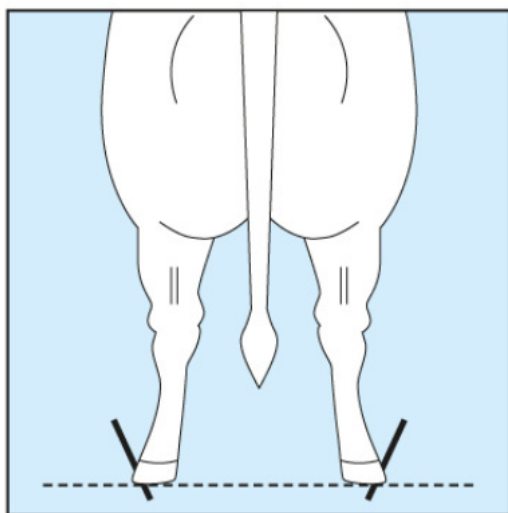
TAGAJALG TAGANTVAATES

Kannanurka hinnatakse tagantpoolt jooneni, mis on kanna ja sõralõhe vahel. Kui kannad on lähestikku, siis vahemaa nende vahel on väike võrreldes sõrgadega.

Skaala: 1 – harkvarbne;

5 – keskmine;

9 - vibujalg

TAGAJALGAD TAGANT HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	19%	8	12,3%	62,3%	74,6%
	25	P	19%	8	60,0%	40,0%	100,0%
Ba	18	L	20%	8	27,8%	55,6%	83,4%
	7	P	20%	8	71,4%	14,3%	85,7%
Ch	133	L	19%	8	19,5%	58,6%	78,1%
	6	P	19%	8	66,7%	33,3%	100,0%
Li	17	L	19%	8	18,8%	75,0%	93,8%
	8	P	19%	8	62,5%	37,5%	100,0%

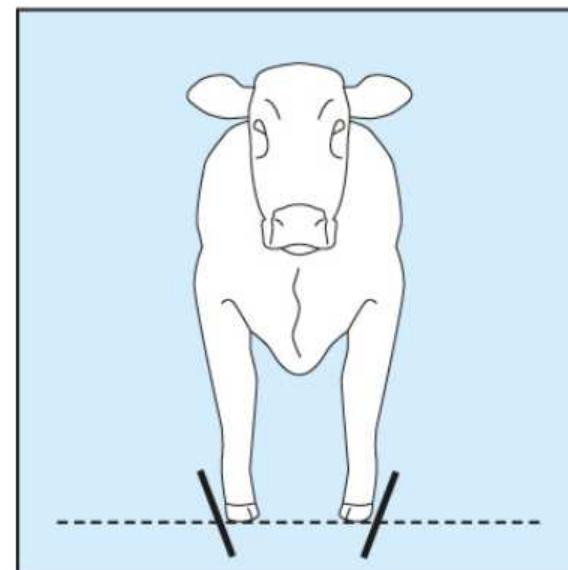
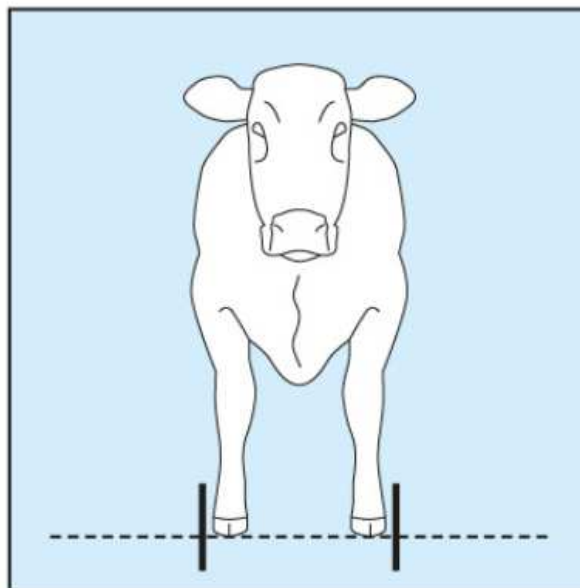
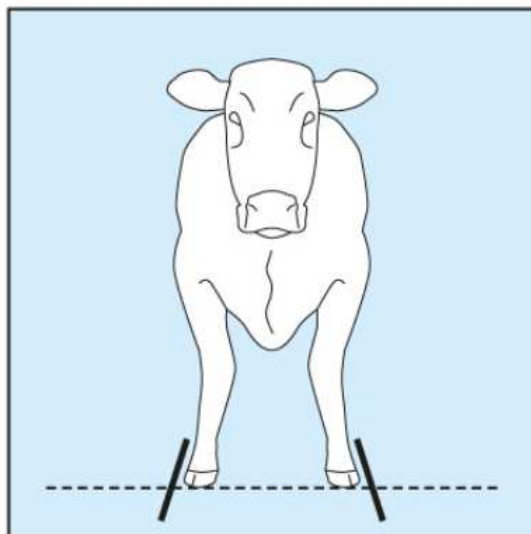
ESIJALAD EESTVAATES

Eestvaates, esijalad peavad olema otsevaates paralleelselt.

Skaala: 1 – harkvarbne;

5 – keskmine;

9 - vibujalg

ESIJALGADE HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	19%	8	34,6%	55,4%	90,0%
	25	P	19%	8	68,0%	32,0%	100,0%
Ba	18	L	25%	8	22,2%	55,6%	77,8%
	7	P	25%	8	28,6%	57,1%	85,7%
Ch	133	L	19%	8	49,6%	47,4%	97,0%
	6	P	19%	8	83,3%	16,7%	100,0%
Li	17	L	19%	8	25,0%	75,0%	100,0%
	8	P	19%	8	50,0%	37,5%	87,5%

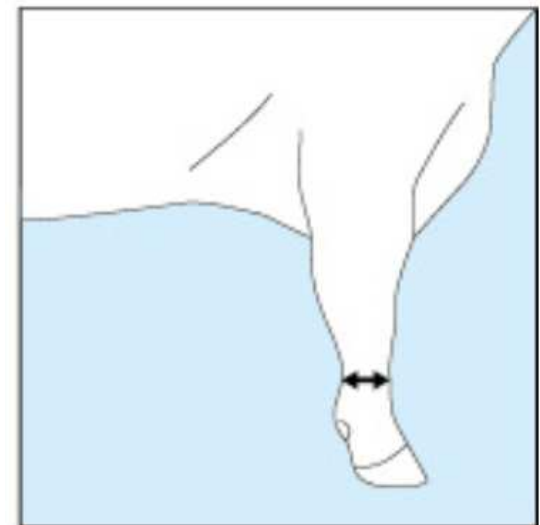
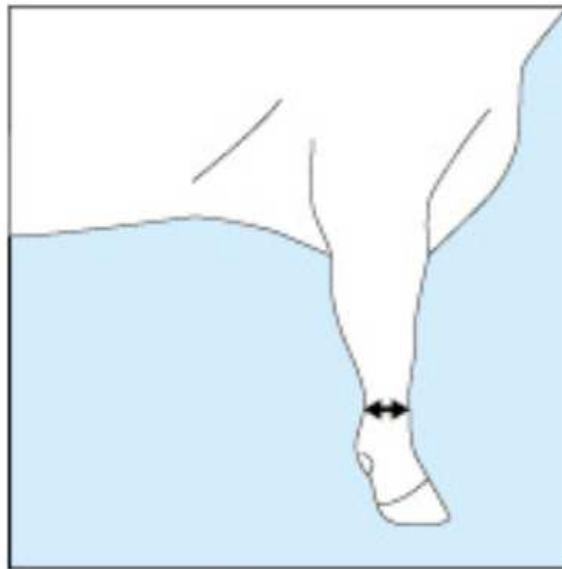
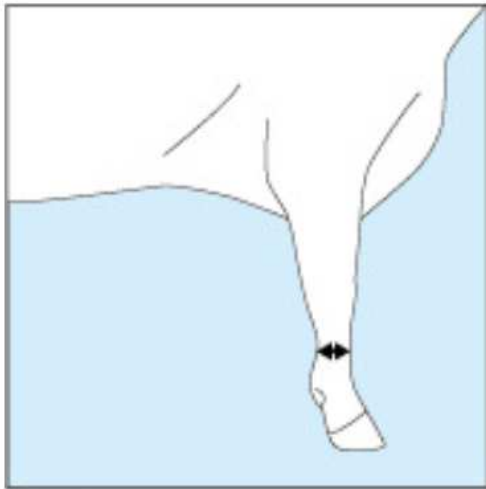
LUUSTIKU KVALITEET

Luustiku kvaliteeti hinnatakse struktuuri vaatlemise teel (peensus ja laius), vaadeldakse tagumist kannaluustikku. Hinnatakse nii jalga külg- kui tagantvaates.

Skaala: 1 – hea ja peen;

5 – keskmine;

9 – lai ja jäme

LUUSTIKU HINNE EESTIS:

tõug	n	sugu	tunnuse osakaal üldhinde	opti- mum	opti- mumis veiste %	+ optimumi lähedus, %	OK loomi %
Ab	130	L	19%	3	62,3%	32,3%	94,6%
	25	P	19%	3	56,0%	40,0%	96,0%
Ba	18	L	30%	2	5,6%	72,2%	77,8%
	7	P	30%	2	0,0%	42,9%	42,9%
Ch	133	L	19%	6	0,8%	8,3%	9,1%
	6	P	19%	6	0,0%	16,7%	16,7%
Li	17	L	19%	3	87,5%	12,5%	100,0%
	8	P	19%	3	50,0%	37,5%	87,5%

ÜLDHINNE - JALAD

Tõug/sugu	50-64	%	65-74	%	75-79	%	80-84	%	≥85	%	kskm
Ab L	3	2,3%	17	13,1%	72	55,4%	36	27,7%	2	1,5%	77,52
Ab P			3	12,0%	8	32,0%	13	52,0%	1	4,0%	79,64
Ba L			5	27,8%	10	55,6%	3	16,7%			75,94
Ba P			2	28,6%	5	71,4%					75,71
Ch L	2		34		74		22		1		76,74
Ch P					3		3	50,0%			79,67
Li L	1	5,9%	14	82,4%	2	11,8%					71,24
Li P			4	50,0%	3	37,5%	1	12,5%			74,00

ÜLDHINNE - KOKKU

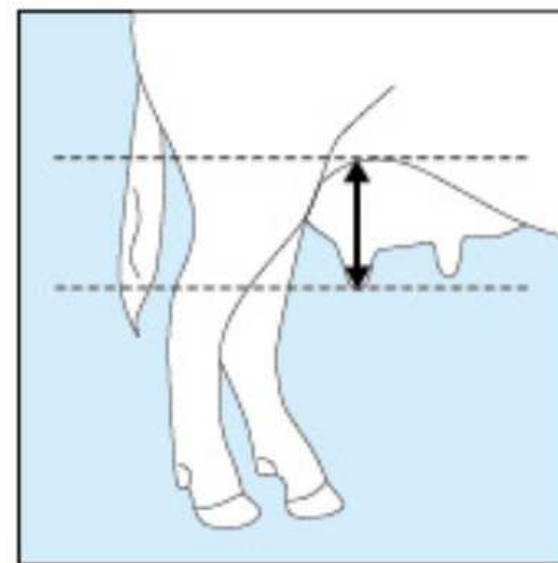
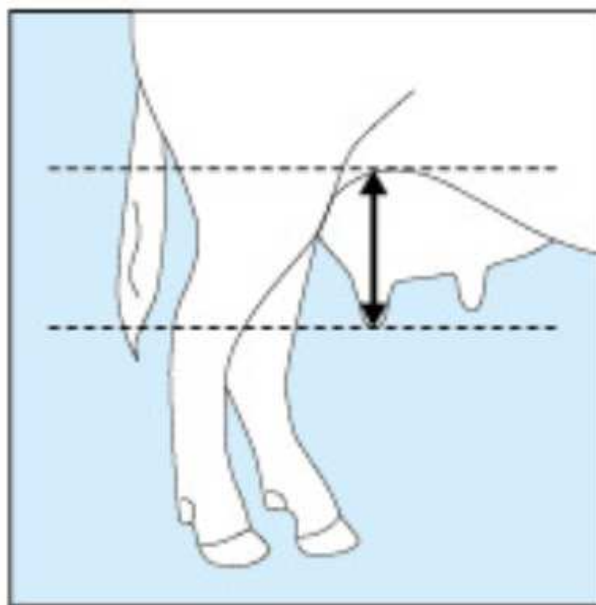
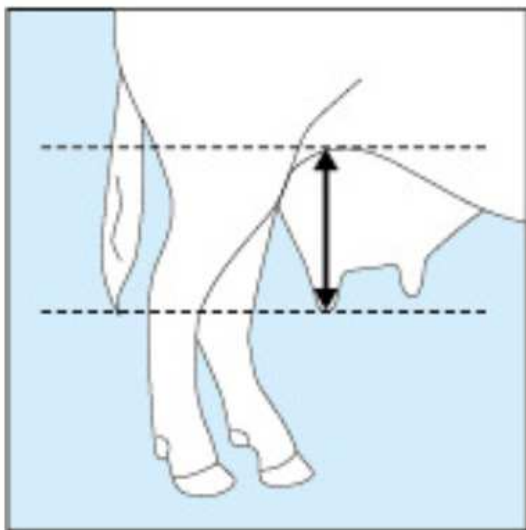
Tõug/sugu	50-64	%	65-74	%	75-79	%	80-84	%	≥85	%	kskm
Ab L	24	18,5%	95	73,1%	11	8,5%					68,08
Ab P	1	4,0%	14	56,0%	10	40,0%					72,88
Ba L	2	11,1%	15	83,3%	1	5,6%					68,11
Ba P			5	71,4%	2	28,6%					73,86
Ch L	4		122		7						70,02
Ch P			2	33,3%	4						75,17
Li L	2	11,8%	15	88,2%							66,47
Li P	1	12,5%	6	75,0%	1	12,5%					71,63

UDAR

UDARAPÕHJA KÕRGUS

Udara põhja kõrgust hinnatakse nii, et võrreldakse vahemaad udara sügavama osa ja kannaliigese vahel, st kui kaugel asub udara põhi kannaliigeselest.

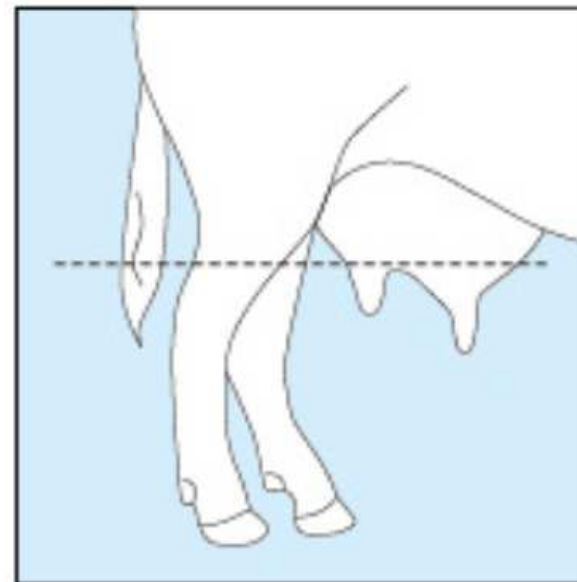
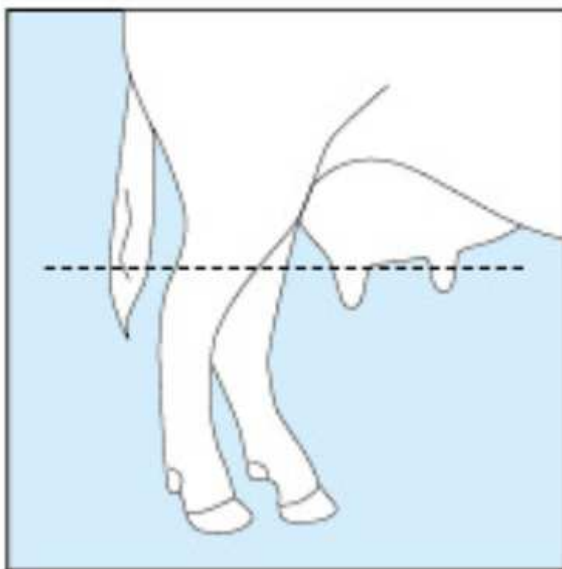
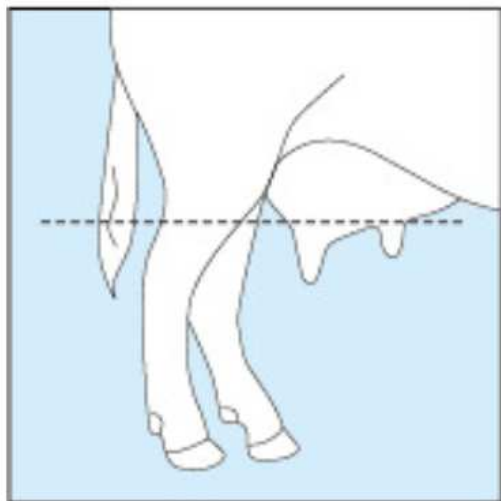
Skaala: 1 – udara põhi on 6 cm allapoole kannaliigest; 5 – udara põhi on 6 cm üle kannaliigese; 9 - udara põhi on ema kui 18 cm üle kannaliigese

UDARA TASAKAAL

Vaadeldakse küljelt. Kui hinnatakse udara tasakaalu, siis vaadeldakse sügavamat punkti ja võrreldakse seda horisontaaljoonega.

**Skaala: 1 – 8 cm (või enam) sügavam tagant; 5 – horisontaaljoon;
9 - 8 cm (või enam) sügavam eest**

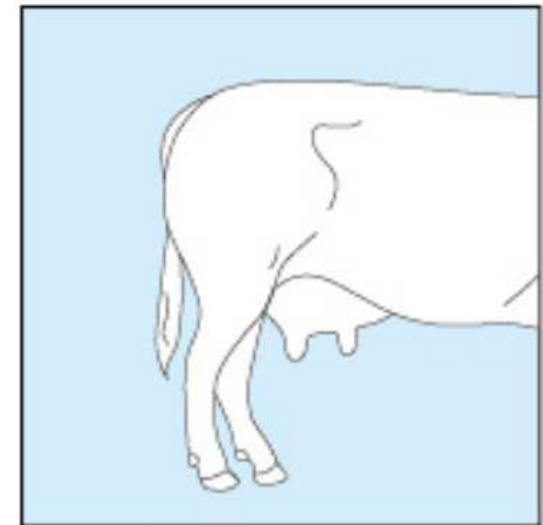
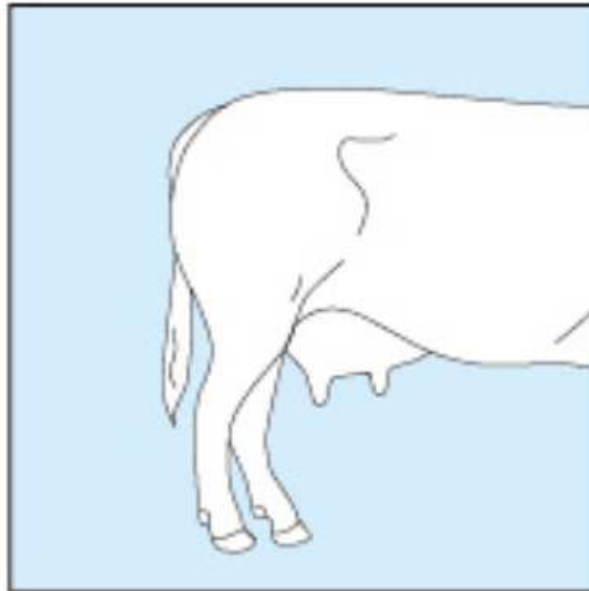
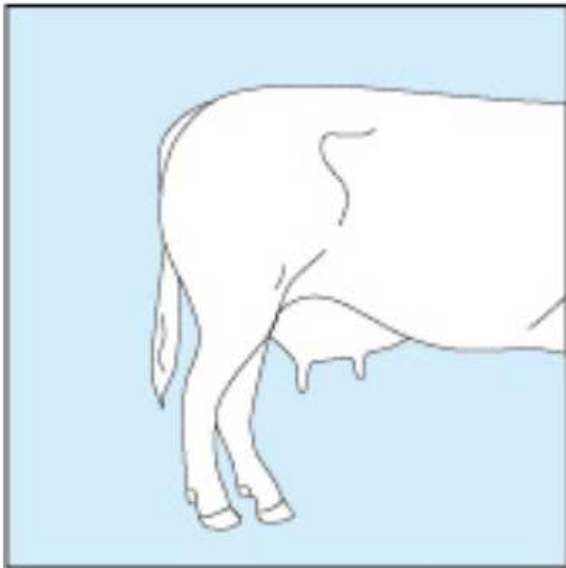
NISA JÄMEDUS

Mõõdetakse. Tulemus esitatakse sentimeetrites.

Skaala: 1 – 1 cm;

5 – 3 cm;

9 – 5 cm

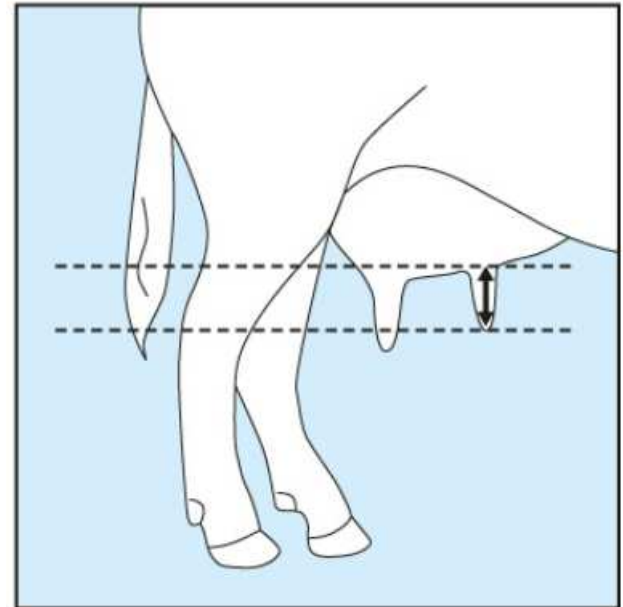
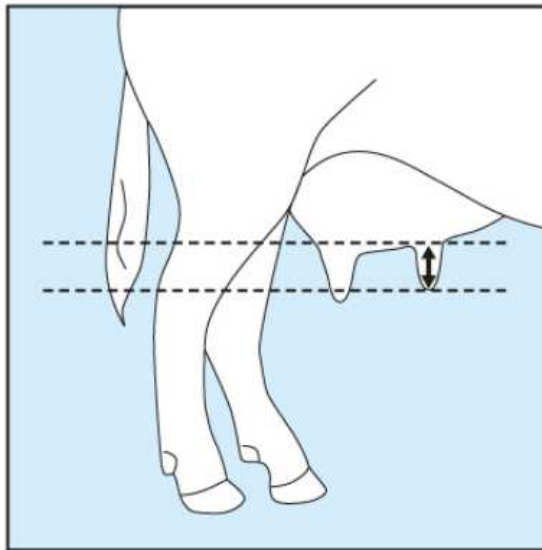
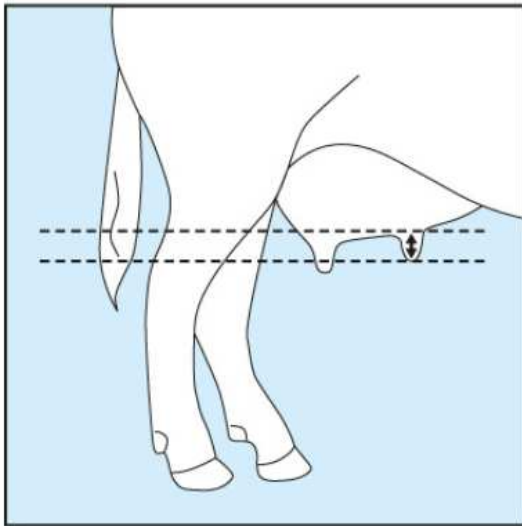
NISA PIKKUS

Mõõdetakse. Tulemus esitatakse sentimeetrites.

Skaala: 1 – 3 cm;

5 – 7 cm;

9 – 11 cm

KOKKUVÕTE

- Lineaarne hindamine näitab veise kvaliteeti: soovitud on kõrge veis, kes on sirge selja, hea laudja nurgaga, pika laudjaga ja harmooniline lihaveis ning kellel on pikad reie-, selja- ja turja lihased ning tugevad jalad
- Oleme otsustanud kasutada Taani mudelit (optimumid, osakaalud jms), seetõttu on meie veiste hinded mitte just kõige paremad (eriti lihastik)
- Peaksime looma Eesti standard (ideaal) lihaveise, oma standard hälbe, oma (arvukus, huvi, vajadus....) !

TÄNAN TÄHELEPANU EEST JA EDU!

